Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

12 päivänä kesäkuuta 2012*

Siirtotyöläisten sosiaaliturva — Asetus (ETY) N:o 1408/71 — 14 artiklan 1 kohdan a alakohta ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohta — SEUT 45 ja SEUT 48 artikla — Tilapäinen työskentely muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka alueella toimintaa tavallisesti harjoitetaan — Perhe-etuudet — Sovellettava lainsäädäntö — Jäsenvaltion, jossa työskennellään tilapäisesti mutta joka ei ole toimivaltainen valtio, mahdollisuus myöntää lapsilisä — Sellaisen päällekkäisyyttä estävän kansallisen säännön soveltaminen, jolla suljetaan tämä etuus pois tilanteessa, jossa vastaava etuus saadaan toisessa valtiossa

Yhdistetyissä asioissa C-611/10 ja C-612/10,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Bundesfinanzhof (Saksa) on esittänyt 21.10.2010 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 23.12.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Waldemar Hudzinski

vastaan

Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse (C-611/10)

ja

Jaroslaw Wawrzyniak

vastaan

Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse (C-612/10),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský, M. Safjan ja A. Prechal (esittelevä tuomari) sekä tuomarit G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel ja D. Šváby,

julkisasiamies: J. Mazák,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.12.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Waldemar Hudzinski ja Jaroslaw Wawrzyniak, edustajanaan Rechtsanwalt N. Lamprecht,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja K. Petersen,

— Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Fehér, K. Szíjjártó ja K. Veres,

— Euroopan komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz ja S. Grünheid,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.2.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 13.4.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 647/2005 (EUVL L 117, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71), 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan sekä työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien EUT-sopimuksen sääntöjen ja syrjintäkiellon periaatteen tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat Waldemar Hudzinski ja Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse (työllisyydestä ja perhe-etuuksista vastaava virasto Weselissä) sekä Jaroslaw Wawrzyniak ja Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse (työllisyydestä ja perhe-etuuksista vastaava virasto Mönchengladbachissa) ja jotka koskevat lapsilisien epäämistä Saksassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 1408/71 ensimmäisessä ja viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamissäännöt ovat osa henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta, ja niillä on tämän vuoksi myötävaikutettava heidän elämäntasonsa ja työolojensa parantumiseen;

– –

tämän yhteensovittamisen yhteydessä yhteisössä olisi taattava eri jäsenvaltioiden työntekijöiden sekä heidän oikeudenomistajiensa ja jälkeenjääneidensä yhdenvertainen kohtelu erilaisten kansallisten lainsäädäntöjen osalta”.

4 Asetuksen kahdeksannesta kymmenenteen perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”yhteisön alueella liikkuvat työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat olisi saatettava yhden jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän alaisuuteen siten, että vältetään tapaukseen soveltuvien kansallisten lainsäädäntöjen päällekkäisyys ja tästä aiheutuvat ongelmat;

tapaukset, joissa henkilöön sovellettaisiin samanaikaisesti kahden jäsenvaltion lainsäädäntöä poikkeuksena yleisestä säännöstä, on tärkeää rajoittaa määrältään ja soveltamisalaltaan niin vähäisiksi kuin mahdollista;

jäsenvaltion alueella toimivien kaikkien työntekijöiden ja ammatinharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla on aiheellista määrätä, että noudatetaan pääsääntöisesti sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella kyseinen henkilö työskentelee tai harjoittaa ammattia”.

5 Asetuksen N:o 1408/71 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleiset säännöt”, säädetään seuraavaa:

”1. Jollei 14 c tai 14 f artiklasta muuta johdu, henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Tämä lainsäädäntö määrätään tämän osaston säännösten mukaisesti.

2. Jollei 14–17 artiklasta muuta johdu:

a) jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella ja vaikka hänen työnantajanaan toimivan yrityksen tai yksityisen henkilön kotipaikka on toisen jäsenvaltion alueella;

_ _”

6 Asetuksen 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Palkatussa työssä olevia muita henkilöitä kuin merimiehiä koskevat erityissäännöt”, säädetään seuraavaa:

”Edellä 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa olevaa sääntöä sovelletaan ottaen huomioon seuraavat poikkeukset ja olot:

1) a) Jäsenvaltion alueella toimivan yrityksen palveluksessa tavallisesti työskentelevään henkilöön, jonka tämä yritys lähettää toisen jäsenvaltion alueelle suorittamaan siellä työtä tämän yrityksen palveluksessa, sovelletaan edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä edellyttäen, että tämän työskentelyn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta ja että häntä ei lähetetä korvaamaan toista työntekijää, jonka komennus on päättynyt.

_ _”

7 Asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklassa, jonka otsikko on ”Muita itsenäisiä ammatinharjoittajia kuin merenkulkijoita koskevat erityissäännöt”, säädetään seuraavaa:

”Edellä 13 artiklan 2 kohdan b alakohtaa sovelletaan ottaen huomioon seuraavat poikkeukset ja olot:

1) a) Jäsenvaltion alueella tavallisesti toimivaan itsenäiseen ammatinharjoittajaan, joka suorittaa työnsä toisen jäsenvaltion alueella, sovelletaan edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä edellyttäen, että työn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta.

_ _”

8 Asetuksen N:o 1408/71 III osaston 7 luvun 73 artiklassa, jonka otsikko on ”Palkatut työntekijät tai itsenäiset ammatinharjoittajat, joiden perheenjäsenet asuvat muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa”, säädetään seuraavaa:

”Palkatulla työntekijällä tai itsenäisellä ammatinharjoittajalla, johon sovelletaan jäsenvaltion lainsäädäntöä, on toisessa jäsenvaltiossa asuvien perheenjäsentensä osalta oikeus perhe-etuuksiin, joista säädetään ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännössä, niin kuin he asuisivat tässä valtiossa, jollei liitteen VI säännöksistä muuta johdu.”

9 Asetuksen N:o 1408/71 samaan 7 lukuun kuuluvassa 76 artiklassa, jonka otsikko on ”Ensisijaisuussäännöt tilanteessa, jossa toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukainen ja perheenjäsenten asuinvaltion lainsäädännön mukainen oikeus [perhe-etuuteen] on päällekkäinen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos samana aikana samaa perheenjäsentä varten ja ammatin harjoittamisen perusteella voidaan perhe-etuuksia suorittaa sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella perheenjäsenet asuvat, oikeus perhe-etuuksiin, jotka olisi tarvittaessa 73 tai 74 artiklan mukaan maksettava toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, keskeytetään määrään, josta säädetään ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännössä.

2. Jos etuuksia ei haeta jäsenvaltiossa, jonka alueella perheenjäsenet asuvat, toisen jäsenvaltion toimivaltainen laitos voi soveltaa 1 kohdan säännöksiä, niin kuin etuudet olisi myönnetty ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa.”

10 Asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21.3.1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 118/97, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 647/2005 (jäljempänä asetus N:o 574/72), 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Säännöt, joita sovelletaan tapauksessa, jossa oikeudet perhe-etuuksiin tai perheavustuksiin palkatulle työntekijälle tai itsenäiselle ammatinharjoittajalle ovat päällekkäisiä”, säädetään seuraavaa:

”1.

a) Oikeus sellaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan maksettaviin perhe-etuuksiin tai [perheavustuksiin], jossa näitä etuuksia tai avustuksia koskevan oikeuden saavuttaminen ei edellytä vakuutusta, työskentelyä tai itsenäistä ammatinharjoittamista, [pidätetään], jos samat perheenjäsenet saavat samalta ajalta etuudet joko yksinomaan toisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteella tai asetuksen 73, 74, 77 tai 78 artiklan säännösten mukaisesti[, näiden etuuksien määrää vastaavalta osalta].

b) Jos kuitenkin harjoitetaan [ammatillista] toimintaa ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella:

i) niissä tapauksissa, joissa on kysymys joko yksinomaan toisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteella tai asetuksen 73 tai 74 artiklan mukaisesti maksettavista etuuksista, oikeus perhe-etuuksiin kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteella tai näiden artiklojen mukaisesti [pidätetään sen määrän osalta], joka vastaa sen jäsenvaltion lainsäädännön [mukaisia perhe-etuuksia], jonka alueella perheenjäsen asuu, henkilöltä, jolla on oikeus perhe-etuuksiin, tai henkilöltä, jolle ne maksetaan. Sen jäsenvaltion perhe-etuudet, jonka alueella perheenjäsen asuu, maksetaan tämän jäsenvaltion kustannuksella;

_ _”

Saksan oikeus

11 Tuloverolain (Einkommensteuergesetz, jäljempänä EStG) 62 §:n, jonka otsikko on ”Etuuteen oikeutetut henkilöt”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tämän lain mukaiseen lapsilisään 63 §:ssä tarkoitetuista lapsista on oikeus henkilöllä

1) jonka kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on Saksassa tai

2) jonka kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka ei ole Saksassa mutta

a) joka on 1 §:n 2 momentin nojalla yleisesti tuloverovelvollinen tai

b) jota kohdellaan 1 §:n 3 momentin nojalla yleisesti tuloverovelvollisena.”

12 EStG:n 65 §:ssä, jonka otsikko on ”Muut lapsista suoritettavat etuudet”, säädetään seuraavaa:

”1. Lapsilisää ei makseta lapsista, joiden osalta on tai olisi, jos sitä haettaisiin, oikeus seuraavaan etuuteen:

1) lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai lakisääteisen eläkevakuutuksen mukaiset lapsista maksettavat lisät

2) ulkomailla myönnetyt lapsista suoritettavat etuudet, jotka vastaavat lapsilisiä tai jotakin 1 momentissa mainittua etuutta

– –

2. Jos 1 momentin ensimmäisen virkkeen 1 kohdassa tarkoitetun muun etuuden bruttomäärä on alhaisempi kuin [EStG:n] 66 §:ssä tarkoitetun lapsilisän, erotus maksetaan, kun se on vähintään viisi euroa.”

13 EStG:n 66 §:ään sisältyvät lapsilisän määrää ja sen maksamismenettelyä koskevat säännöt.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Hudzinski on Puolan kansalainen, joka asuu Puolassa ja työskentelee siellä maatalousyrittäjänä. Hän kuuluu kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

15 Hudzinski työskenteli 20.8.–7.12.2007 kausityöntekijänä puutarha-alan yrityksessä Saksassa. Häntä kohdeltiin hänen tekemänsä hakemuksen perusteella vuoden 2007 verotuksessa Saksassa yleisesti tuloverovelvollisena henkilönä.

16 Hudzinski jätti EStG:n 62 §:n ja sitä seuraavien pykälien nojalla hakemuksen kuukausittaisen 154 euron suuruisen lapsilisän myöntämisestä kummallekin kahdesta niin ikään Puolassa asuvasta lapsestaan siltä ajanjaksolta, jona hän työskenteli kausityöntekijänä Saksassa.

17 Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse hylkäsi hakemuksen ja hylkäävästä päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen. Kun myös kanne, jonka Hudzinski nosti hakemuksensa hylkäävästä päätöksestä, hylättiin, hän teki asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen tuomiosta Revision-valituksen ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen.

18 Wawrzyniak on Puolan kansalainen, joka asuu yhdessä vaimonsa ja heidän tyttärensä kanssa Puolassa. Hän kuuluu siellä sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

19 Wawrzyniak työskenteli lähetettynä työntekijänä Saksassa helmikuusta joulukuuhun 2006. Häneen ja hänen vaimoonsa sovellettiin yhteisverotusta vuoden 2006 tuloverotuksessa Saksassa.

20 Wawrzyniak haki EStG:n 62 §:n ja sitä seuraavien pykälien nojalla Saksassa työskentelynsä ajalta tyttärestään 154 euron suuruista lapsilisää kuukaudessa. Hänen vaimonsa kuului myös kyseisenä ajanjaksona sairausvakuutusjärjestelmän piiriin ainoastaan Puolassa. Hänen vaimonsa sai siellä tyttärestään muun muassa tänä ajanjaksona lapsilisää, jonka suuruus oli 48 Puolan zlotya (PLN) eli noin 12 euroa kuukaudessa.

21 Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse hylkäsi Wawrzyniakin hakemuksen ja hylkäävästä päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen. Kun myös kanne, jonka Wawrzyniak nosti hakemuksensa hylkäävästä päätöksestä, hylättiin, hän teki asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen tuomiosta Revision-valituksen ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen.

22 Hudzinski ja Wawrzyniak katsovat Bundesfinanzhofiin tekemässään valituksessa, että asiassa C-352/06, Bosmann, 20.5.2008 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-3827) käy ilmi, että EStG:n 62 §:ää ja sitä seuraavia pykäliä sovelletaan myös silloin, kun Saksan liittotasavalta ei ole asetuksen N:o 1408/71 nojalla toimivaltainen jäsenvaltio asetuksen 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti Hudzinskin tapauksessa eikä asetuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti Wawrzyniakin tapauksessa.

23 Wawrzyniak väittää lisäksi, että hänellä oleva oikeus Saksasta saatavaan lapsilisään ei ole myöskään EStG:n 65 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen 2 kohdan ja 2 momentin nojalla pois suljettu, sillä nämä säännökset ovat unionin oikeuden vastaisia, ja joka tapauksessa niitä ei voida soveltaa asetuksen N:o 1408/71 kattamalla alalla.

24 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo tältä osin ensin, että edellä mainittu asiassa Bosmann annettu tuomio on ymmärrettävä siten, että vaikka jäsenvaltio ei olekaan toimivaltainen asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen nojalla, sillä on oikeus myöntää siirtotyöläiselle perhe-etuuksia oman kansallisen lainsäädäntönsä nojalla.

25 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin myös, että kyseisestä tuomiosta seuraa, että tällainen oikeus tulee kyseeseen vain tietyissä tilanteissa.

26 Ensiksi jäsenvaltiolla, joka ei ole asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen mukaan toimivaltainen, on tämä oikeus vain, jos – kuten oli edellä mainitussa asiassa Bosmann – kyseisen jäsenvaltion on myönnettävä perhe-etuus, jotta työntekijälle ei aiheutuisi muutoin oikeudellista haittaa siitä syystä, että hän on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

27 Pääasioissa ei kuitenkaan ole kyse tällaisesta tilanteesta, koska Hudzinskille ja Wawrzyniakille ei ole aiheutunut mitään oikeudellista haittaa siitä, että he ovat työskennelleet tilapäisesti Saksassa.

28 Asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan heihin sovellettava sosiaaliturvalainsäädäntö on pysynyt muuttumattomana siten, että he ovat Saksassa suorittamansa tilapäisen työskentelyn ajan edelleen kuuluneet Puolan lainsäädännön soveltamisalaan.

29 He eivät siis ole voineet menettää Saksan lainsäädännön mukaisia edullisempia lapsilisiä, koska heillä ei ole missään vaiheessa ollut oikeutta näihin lapsilisiin.

30 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa toiseksi, että pääasioissa kyseessä olevat tilanteet eroavat toisellakin merkittävällä tavalla edellä mainitussa asiassa Bosmann vallinneesta tilanteesta. Päinvastoin kuin viimeksi mainitussa asiassa kyseessä olleessa tilanteessa, käsiteltävinä olevissa pääasioissa Saksan liittotasavalta ei ole lasten asuinjäsenvaltio. Esiin tulee näin ollen kysymys siitä, onko tämä seikka toinen edellytys, joka rajoittaa jäsenvaltion, joka ei ole toimivaltainen, oikeutta myöntää perhe-etuuksia siirtotyöläiselle.

31 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo kolmanneksi, että esiin tulee myös kysymys siitä, pitäisikö tämä oikeus rajoittaa tilanteisiin, joissa vastaaviin perhe-etuuksiin ei ole oikeutta toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, kuten tilanne oli edellä mainitussa asiassa Bosmann, mutta toisin kuin pääasioissa kyseessä olevissa tapauksissa, joissa työntekijät saavat näitä etuuksia toimivaltaisissa jäsenvaltioissa.

32 Vaikka jäsenvaltiolla, joka ei ole toimivaltainen, olisikin – toisin kuin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo – pääasioissa kyseessä olevan kaltaisissa tilanteissa oikeus myöntää perhe-etuuksia, vaikka tilanteet ovat pohjimmiltaan erilaisia kuin edellä mainitussa asiassa Bosmann vallinnut tilanne, esiin tulee kysymys siitä, onko unionin oikeus, erityisesti työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset tai syrjintäkiellon periaate, esteenä EStG:n 65 §:stä ilmenevän kaltaiselle säännölle, jonka nojalla lapsietuuksia myönnetään vain, jos asianomaisella ei ole oikeutta vastaaviin etuuksiin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

33 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin huomauttaa lopuksi, että jos vastoin sen käsitystä myös viimeksi mainittuun kysymykseen vastataan myöntävästi, esiin tulee vielä kysymys siitä, miten syntyvä oikeuksien päällekkäisyys on ratkaistava.

34 Tässä tilanteessa Bundesfinanzhof päätti lykätä asian C-611/10 käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltiolla, joka sen mukaan ei ole toimivaltainen jäsenvaltio, ei missään tapauksessa ole oikeutta myöntää kansallisen lainsäädäntönsä nojalla perhe-etuuksia sen alueella ainoastaan tilapäisesti työskentelevälle työntekijälle, ellei työntekijä itse eivätkä hänen lapsensa asu tai oleskele vakinaisesti jäsenvaltiossa, joka ei ole toimivaltainen jäsenvaltio?”

35 Tässä tilanteessa Bundesfinanzhof päätti lykätä asian C-612/10 käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltiolla, joka sen mukaan ei ole toimivaltainen jäsenvaltio ja johon työntekijä lähetetään töihin ja joka ei myöskään ole työntekijän lasten asuinjäsenvaltio, ei missään tapauksessa ole oikeutta myöntää lähetetylle työntekijälle perhe-etuuksia, ellei työntekijälle aiheudu tähän jäsenvaltioon lähettämisen takia oikeudellista haittaa?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen annetaan kieltävä vastaus:

Onko asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltiolla, joka ei ole toimivaltainen jäsenvaltio ja johon työntekijä lähetetään töihin, on joka tapauksessa oikeus myöntää perhe-etuuksia vain silloin, kun on todettu, että oikeutta vastaavaan perhe-etuuteen ei ole olemassa toisessa jäsenvaltiossa?

3) Jos myös tähän kysymykseen annetaan kieltävä vastaus:

Ovatko – – unionin oikeuden määräykset ja säännökset esteenä – – EStG:n 65 §:n – – kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jossa suljetaan pois oikeus perhe-etuuksiin silloin, kun on olemassa oikeus vastaavan etuuden saamiseen ulkomailla tai olisi oikeus sellaisen etuuden saamiseen, jos sitä haettaisiin?

4) Jos tähän kysymykseen annetaan myöntävä vastaus:

Miten on tällaisessa tapauksessa ratkaistava toimivaltaisessa valtiossa, joka on samalla lasten asuinjäsenvaltio, olevan oikeuden, ja valtiossa, joka ei ole toimivaltainen valtio ja joka ei myöskään ole lasten asuinjäsenvaltio, olevan oikeuden osalta syntyvä päällekkäisyys?”

36 Unionin tuomioistuimen presidentin 14.2.2011 antamalla määräyksellä asiat C-611/10 ja C-612/10 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Asiassa C-611/10 esitetty kysymys ja asiassa C-612/10 esitetyistä kysymyksistä kaksi ensimmäistä

37 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy asiassa C-611/10 esittämällään kysymyksellä ja asiassa C-612/10 esittämistään kysymyksistä kahdella ensimmäisellä, joita kaikkia on syytä tarkastella yhdessä, onko asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltio, jota ei näiden säännösten perusteella ole määritetty toimivaltaiseksi, myöntää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti lapsietuuksia siirtotyöläiselle, joka työskentelee tilapäisesti sen alueella pääasioissa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, myös kun on todettu ensiksi, ettei työntekijälle ole aiheutunut oikeudellista haittaa siitä, että hän on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, koska hän on säilyttänyt oikeutensa samanlaisiin perhe-etuuksiin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, ja toiseksi, ettei kyseinen työntekijä eikä lapsi, jolle etuutta haetaan, asu vakinaisesti jäsenvaltiossa, jossa tilapäinen työskentely tapahtui.

38 On todettava, että – kuten ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin perustellusti huomauttaa – pääasioiden kantajien tilanteeseen sovellettava lainsäädäntö määräytyy heidän perhe-etuuksia koskevan oikeutensa osalta asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan.

39 On riidatonta, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti Wawrzyniakiin sovellettiin myös sen alle 12 kuukauden ajanjakson ajan, jonka hän oli lähetettynä työntekijänä Saksassa, sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella oli sen yhtiön kotipaikka, jolle hän tavanomaisesti työskenteli, eli Puolan lainsäädäntöä.

40 Samoin riidatonta on, että asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti Hudzinskiin sovellettiin sen alle 12 kuukauden ajanjakson ajan, jonka hän työskenteli Saksassa, edelleen sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella hän tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, eli Puolan lainsäädäntöä.

41 Tätä taustaa vasten on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännöksillä, joissa määritetään Euroopan unionin alueella liikkuviin työntekijöihin sovellettava lainsäädäntö, pyritään erityisesti varmistamaan, että asianomaiset henkilöt ovat pääsääntöisesti yhden ainoan jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän alaisia, jotta vältettäisiin sovellettavien kansallisten lainsäädäntöjen päällekkäisyys ja ne vaikeudet, joita siitä voi seurata. Tämä periaate ilmaistaan erityisesti asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 1 kohdassa (ks. mm. asia C-16/09, Schwemmer, tuomio 14.10.2010, Kok., s. I-9717, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Koska lisäksi SEUT 48 artiklassa määrätään jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteensovittamisesta eikä niiden yhdenmukaistamisesta, kyseisellä määräyksellä ei puututa eri jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien aineellisiin ja menettelyllisiin eroihin eikä siten näihin järjestelmiin kuuluvien henkilöiden oikeuksien välillä vallitseviin eroihin, ja kullakin jäsenvaltiolla on edelleen toimivalta määrittää lainsäädännössään unionin oikeutta noudattaen sosiaaliturvajärjestelmän etuuksien myöntämisen edellytykset (ks. mm. asia C-388/09, da Silva Martins, tuomio 30.6.2011, Kok., s. I-5737, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Union primäärioikeudessa ei tässä tilanteessa voida taata vakuutetulle sitä, että muuttaminen toiseen jäsenvaltioon olisi sosiaaliturvan kannalta neutraalia. Tästä syystä se, että asetuksen N:o 1408/71 mukaisesti sovelletaan mahdollisesti kansallista lainsäädäntöä, joka ei ole yhtä edullinen sosiaaliturvaetuuksien kannalta, voi lähtökohtaisesti olla henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien unionin primäärioikeuden vaatimusten mukaista (ks. analogisesti em. asia da Silva Martins, tuomion 72 kohta).

44 Näistä periaatteista seuraa, että pääasian kantajilla, jotka ovat siirtyneet jäsenvaltiosta toiseen – tässä tapauksessa Saksan liittotasavaltaan – suorittaakseen siellä tietyn työn, on lähtökohtaisesti oikeus vain perhe-etuuksiin, joista säädetään ensimmäisen jäsenvaltion lainsäädännössä, joka on ainoa asetuksen N:o 1408/71 nojalla sovellettava lainsäädäntö, vaikka ne ovatkin, kuten nyt käsiteltävissä asioissa, vähemmän edullisia kuin Saksan lainsäädännön mukaiset samanlaiset etuudet.

45 Vaikka Saksan viranomaisilla ei siis ole unionin oikeuden nojalla velvollisuutta myöntää pääasioissa kyseessä olevaa lapsilisää, esiin tulee kuitenkin kysymys siitä, estääkö unionin oikeus tämän myöntämisen etenkin, kun – ja kuten unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi – pääasioiden kantajat voivat Saksan lainsäädännön nojalla saada tämän etuuden pelkästään sillä perusteella, että he ovat yleisesti tuloverovelvollisia tai heitä kohdellaan sellaisina; ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävä on tarkistaa tämä.

46 Kuten yhteisöjen tuomioistuin muistutti edellä mainitussa asiassa Bosmann antamansa tuomion 29 kohdassa, asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä on tulkittava SEUT 48 artiklan valossa; tällä määräyksellä pyritään helpottamaan työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, mikä merkitsee erityisesti sitä, että siirtotyöläiset eivät saa menettää oikeuksia sosiaaliturvaetuuksiin ja että näiden etuuksien määrä ei saa vähentyä sen vuoksi, että he ovat käyttäneet heille perustamissopimuksessa myönnettyä oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen.

47 Yhteisöjen tuomioistuin huomautti saman tuomion 30 kohdassa, että asetuksen N:o 1408/71 ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että asetukseen sisältyvät kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamissäännöt ovat osa henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta, ja niillä on tämän vuoksi myötävaikutettava heidän elämäntasonsa ja työolojensa parantumiseen.

48 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi näiden seikkojen valossa ennen mainitussa asiassa Bosmann antamansa tuomion 31 kohdassa, että siinä kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa asuinjäsenvaltiolta ei voida evätä mahdollisuutta myöntää perhe-etuuksia alueellaan asuville henkilöille. Vaikka asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella, asetuksen tarkoituksena ei ole kuitenkaan estää asuinjäsenvaltiota myöntämästä tälle henkilölle kansallisen lainsäädäntönsä nojalla perhe-etuuksia.

49 Yhteisöjen tuomioistuin totesi saman tuomion 32 kohdassa, että periaatteen, jonka mukaan ainoastaan asetuksen N:o 1408/71 II osaston perusteella määritettyä lainsäädäntöä sovelletaan – ja joka on mainittu edellä 41 kohdassa – perusteella ei voida sulkea pois sitä, että jäsenvaltio, joka ei ole toimivaltainen valtio ja joka ei aseta tietyn perhe-etuuden saamiselle työskentelyä tai vakuutusta koskevia edellytyksiä, voi myöntää tällaisen etuuden alueellaan asuvalle henkilölle, kun tällainen etuuden myöntämismahdollisuus perustuu todella kyseisen jäsenvaltion kansalliseen lainsäädäntöön.

50 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy käsiteltävinä olevissa asioissa unionin tuomioistuimelta, onko edellä mainitussa asiassa Bosmann kyseessä olleiden kaltaisissa olosuhteissa jäsenvaltiolle, joka ei ole asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännösten nojalla toimivaltainen, tunnustettu mahdollisuus myöntää perhe-etuutta alueellaan asuvalle tunnustettava myös pääasioissa kyseessä olevan kaltaisissa tilanteissa siitä huolimatta, että ne poikkeavat useassa suhteessa edellä mainitun asian Bosmann tilanteesta.

51 Ensiksi sen seikan merkityksellisyydestä, että pääasioiden kantajat eivät ole menettäneet oikeuksiaan sosiaaliturvaetuuksiin eikä näiden etuuksien määrä ole vähentynyt sen vuoksi, että he ovat käyttäneet heille perustamissopimuksessa myönnettyä oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, koska he ovat säilyttäneet oikeutensa perhe-etuuksiin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, on todettava, että tämä seikka ei yksin sulje pois sitä, että jäsenvaltiolla, joka ei ole toimivaltainen, on mahdollisuus myöntää tällaisia etuuksia.

52 Vaikka yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitun asiassa Bosmann antamansa tuomion 29 kohdassa, että siirtotyöläiset eivät saa menettää oikeuksia sosiaaliturvaetuuksiin ja että näiden etuuksien määrä ei saa vähentyä sen vuoksi, että he ovat käyttäneet heille perustamissopimuksessa myönnettyä oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, tämä toteamus on muotoiltu nimenomaisesti esimerkiksi SEUT 48 artiklan mahdollisista seurauksista ja tämän määräyksen tarkoituksesta asetuksen N:o 1408/71 tulkinnassa.

53 Tämä toteamus, joka on ymmärrettävä mainittuun tuomioon johtaneen asian erityisyyden valossa, on lisäksi merkitykseltään toissijainen siihen periaatteeseen nähden, joka mainittiin ensimmäisen kerran saman tuomion kyseisessä kohdassa, joka on vakiintunutta oikeuskäytäntöä ja jonka mukaan asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä on tulkittava SEUT 48 artiklan tavoitteen mukaisesti eli siten, että edistetään siirtotyöläisten vapaan liikkuvuuden mahdollisimman täysimääräistä toteutumista (ks. mm. em. asia da Silva Martins, tuomion 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Tältä osin on myös muistutettava, että asetuksen N:o 1408/71 ensimmäisestä perustelukappaleesta seuraa, että asetuksella pyritään myötävaikuttamaan siirtotyöläisten elämäntason ja työolojen parantumiseen.

55 Yhteisöjen tuomioistuin on tässä yhteydessä todennut, että asetuksen N:o 1408/71 tulkinta, jonka mukaan jäsenvaltio ei saa antaa työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen laajempaa sosiaalista suojelua kuin se, joka seuraa asetuksen itsensä soveltamisesta, ylittää kyseisen asetuksen tarkoituksen ja menee samalla SEUT 48 artiklan päämäärien ja siinä asetettujen rajojen ulkopuolelle (asia C-208/07, von Chamier-Glisczinski, tuomio 16.7.2009, Kok., s. I-6095, 56 kohta).

56 Kun nimittäin otetaan erityisesti huomioon kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamista koskevan unionin säännöstön taustalla olevat tavoitteet, sitä ei voida – ellei tästä ole olemassa näiden tavoitteiden mukaista nimenomaista poikkeusta – soveltaa siten, että siirtotyöläistä tai hänen oikeudenomistajiaan estetään saamasta etua yksinomaan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteella myönnetyistä etuuksista (ks. mm. em. asia da Silva Martins, tuomion 75 kohta).

57 Kun nämä seikat otetaan huomioon, on todettava, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkitseminen siten, että jäsenvaltio saa myöntää perhe-etuuksia pääasioissa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa siirtotyöläinen ei ole menettänyt oikeuksiaan sosiaaliturvaetuuksiin, eikä näiden etuuksien määrä ole vähentynyt sen vuoksi, että hän on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, koska hän on säilyttänyt oikeutensa samanlaisiin perhe-etuuksiin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, ei ole pois suljettu, koska sillä myötävaikutetaan siirtotyöläisten elämäntason ja työolojen parantumiseen siten, että heille annetaan laajempaa sosiaaliturvaa kuin se, joka seuraa asetuksen itsensä soveltamisesta, ja edistetään siis näiden säännösten tavoitetta, joka on työntekijöiden vapaan liikkuvuuden helpottaminen.

58 Toiseksi edellä mainitussa asiassa Bosmann annettuun tuomioon sisältyvät viittaukset siirtotyöläisen asuinpaikkaan sen jäsenvaltion alueella, joka ei ole toimivaltainen ja jossa perhe-etuutta haetaan, selittyvät sillä, että kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa pääasian kantajalla oli oikeus tähän etuuteen pelkästään sillä perusteella, että hänen asuinpaikkansa oli kyseisessä valtiossa EStG:n 62 §:n 1 momentin mukaisesti ilman, että kyseisessä säännöksessä olisi tälle oikeudelle asetettu työskentelyä tai vakuutusta koskevia edellytyksiä.

59 Kysymys on siis viittauksista kyseisen perhe-etuuden oikeudelliseen perustaan asianomaisen jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä, ja erityisesti siihen sisältyvään asuinpaikkaa koskevaan liittymäkohtaan.

60 EStG:n 62 §:n 1 momentissa säädetään kuitenkin, että oikeus lapsilisään on myös henkilöllä, jonka kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka ei ole Saksassa mutta joka on yleisesti tuloverovelvollinen tai jota kohdellaan yleisesti tuloverovelvollisena.

61 Pääasioissa on kysymys tästä toisesta liittymäkohdasta.

62 Mikäli kansallisen lain nojalla EStG:n 62 §:n 1 momenttiin sisältyvät kaksi liittymäkohtaa perustavat sellaisinaan oikeuden lapsilisään, mikä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on tutkittava, edellä mainitussa asiassa Bosmann annettuun tuomioon sisältyvä viittaus siirtotyöläisen asuinpaikkaan perustuvaan liittymäkohtaan ei voi merkitä sitä, että jäsenvaltio, joka ei ole asetuksen N:o 4108/71 II osaston säännösten nojalla toimivaltainen jäsenvaltio, voisi myöntää perhe-etuuden vain, jos tätä oikeutta haetaan kyseisen liittymäkohdan perusteella, ja että tämä mahdollisuus olisi sen sijaan pois suljettu tilanteessa, jossa sovelletaan jotakin vaihtoehtoista liittymäkohtaa.

63 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä myös, mikä merkitys on sillä, että pääasioiden tilanteessa – toisin kuin edellä mainitussa asiassa Bosmann kyseessä olleessa tilanteessa – lapsi ei asu sen jäsenvaltion alueella, joka ei ole toimivaltainen ja jossa häntä koskevaa lapsietuutta haetaan.

64 Tältä osin on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin ei edellä mainitussa asiassa Bosmann antamassaan tuomiossa viitannut siihen, että kyseessä olleessa tilanteessa olisi ollut olemassa tämä liittymäkohta jäsenvaltioon, joka ei ole toimivaltainen, perustellakseen päätelmän siitä, että kyseisellä jäsenvaltiolla on mahdollisuus myöntää perhe-etuuksia.

65 On lopuksi todettava, että edellä mainitussa asiassa Bosmann kyseessä olleen kaltaisessa tilanteessa siirtotyöläisen asuinpaikka ja lapsen asuinpaikka oli jäsenvaltiossa, joka ei ole toimivaltainen, muodostivat täsmälliset ja erityisen kiinteät liittymäkohdat, kun otetaan erityisesti huomioon kyseessä olevan etuuden luonne.

66 Pääasioissa kyseessä olevien tilanteiden liittymäkohta sen jäsenvaltion alueeseen, joka ei ole toimivaltainen ja jossa perhe-etuuksia haetaan, on se, että henkilö on yleisesti verovelvollinen tuloista, jotka on saatu kyseisessä jäsenvaltiossa tehdystä tilapäisestä työstä. Tämä liittymä perustuu täsmälliseen kriteeriin, ja sitä voidaan pitää riittävän kiinteänä, kun otetaan huomioon myös se, että haettu perhe-etuus rahoitetaan verotuloilla.

67 Näissä olosuhteissa ei näytä siltä, että pääasioiden tilanteessa tämän etuuden myöntäminen, jolle ei ole asetettu työskentelyyn tai vakuutukseen liittyviä edellytyksiä, vaikuttaisi kohtuuttomasti asetuksen N:o 1408/71 yhteensovittamissääntöjen soveltamisen ennustettavuuteen ja tehokkuuteen eli oikeusvarmuutta koskeviin vaatimuksiin, joilla suojataan myös siirtotyöläisten etuja ja joihin kuuluu lisäksi edellä 41 kohdassa mainittu periaate, jonka mukaan lähtökohtaisesti sovelletaan yksinomaan näiden sääntöjen nojalla toimivaltaiseksi määritetyn jäsenvaltion lainsäädäntöä.

68 Edellä esitetty huomioon ottaen asiassa C-611/10 esitettyyn kysymykseen ja asiassa C-612/10 esitetyistä kysymyksistä kahteen ensimmäiseen on vastattava, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio, jota ei näiden säännösten perusteella ole määritetty toimivaltaiseksi jäsenvaltioksi, myöntää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti lapsietuuksia siirtotyöläiselle, joka työskentelee tilapäisesti sen alueella pääasioissa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, myös kun on todettu ensiksi, että työntekijälle ei ole aiheutunut oikeudellista haittaa siitä, että hän on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, koska hän on säilyttänyt oikeutensa samanlaisiin perhe-etuuksiin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, ja toiseksi, ettei kyseinen työntekijä eikä lapsi, jolle etuutta haetaan, asu vakinaisesti jäsenvaltiossa, jossa tilapäinen työskentely tapahtui.

Kolmas ja neljäs kysymys asiassa C-612/10

69 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy asiassa C-612/10 esittämillään kolmannella ja neljännellä kysymyksellä, joita on syytä tarkastella yhdessä, onko unionin oikeutta ja erityisesti asetuksen N:o 1408/71 76 artiklassa ja asetuksen N:o 547/72 10 artiklassa ilmaistuja päällekkäisyyttä estäviä sääntöjä sekä työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia perussopimuksen sääntöjä ja syrjintäkiellon periaatetta tulkittava siten, että ne estävät pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa soveltamasta EStG:n 65 §:n kaltaista kansallista oikeussääntöä, jossa suljetaan pois oikeus lapsietuuteen silloin, kun vastaava etuus on maksettava toisessa valtiossa tai olisi maksettava, jos sitä koskeva hakemus tehtäisiin.

70 Koska asiassa C-612/10 esitetyistä kysymyksistä kahden ensimmäisen tarkastelusta seuraa, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa Saksan liittotasavallalla, joka ei ole kyseisen säännöksen nojalla toimivaltainen jäsenvaltio, on oikeus mutta ei velvollisuutta myöntää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti lapsietuuksia alueellaan tilapäisesti työskentelevälle lähetetylle työntekijälle, tämän valtion on lähtökohtaisesti myös voitava päättää, kuten ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on todennut, voiko se, ja tarvittaessa millä tavoin, ottaa huomioon sen, että kyseisen säännöksen nojalla toimivaltaisessa jäsenvaltiossa – tässä tapauksessa Puolan tasavallassa – on olemassa oikeus vastaavan etuuteen.

71 Jos pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa jäsenvaltion, joka ei ole toimivaltainen, lainsäädännössä kuitenkin säädetään oikeudesta perhe-etuuteen, jolla annetaan siirtotyöläiselle laajempaa sosiaalista suojelua sen vuoksi, että hän on yleisesti tuloverovelvollinen tässä valtiossa tai häntä kohdellaan sellaisena hänen siellä työskentelynsä ajan, tämän lainsäädännön mukaisia EStG:n 65 §:stä johtuvien kaltaisia päällekkäisyyttä estäviä sääntöjä ei voida soveltaa, jos on todettu, että niiden soveltaminen olisi unionin oikeuden vastaista.

72 Unionin tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Schwemmer antamassaan tuomiossa, johon pääasioiden kantajat viittaavat, että siinä pääasiassa kyseessä olleen kaltaisessa tilanteessa asetuksen N:o 574/72 10 artiklassa ilmaistua päällekkäisyyttä estävää sääntöä oli tulkittava siten, että Saksan lainsäädäntöön perustuvaa oikeutta lapsilisään ei voitu osittain pidättää EStG:n 65 §:n 1 momentin nojalla sen määrän osalta, joka olisi voitu saada Sveitsissä.

73 On kuitenkin todettava, että nyt kyseessä olevan pääasian tilanne ei kuulu kyseisen päällekkäisyyttä estävän säännön eikä myöskään asetuksen N:o 1408/71 76 artiklassa vahvistetun säännön soveltamisalaan, sillä se ei koske asianomaisen lapsen asuinjäsenvaltion lainsäädännön mukaisten oikeuksien ja toimivaltaiseksi valtioksi määritetyn työskentelyjäsenvaltion lainsäädännöstä johtuvien oikeuksien päällekkäisyyttä (ks. vastaavasti em. asia Bosmann, tuomion 24 kohta ja em. asia Schwemmer, tuomion 43 ja 51 kohta).

74 Pääasiassa Puolan tasavalta on sekä asianomaisen lapsen että lähetetyn työntekijän asuinjäsenvaltio, joka on asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla toimivaltainen valtio, toisin sanoen jäsenvaltio, jonka alueella yhtiöllä, jolle tämä tavallisesti työskentelee, on kotipaikka.

75 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 1408/71 76 artiklassa ja asetuksen N:o 574/72 10 artiklassa ilmaissut päällekkäisyyttä estävät säännöt eivät voi olla esteenä sille, että käsiteltävässä asiassa lapsietuutta koskeva oikeus suljetaan pois EStG:n 65 §:ään sisältyvän kaltaisen kansallisen päällekkäisyyttä estävän säännön mukaisesti.

76 Siltä osin kuin tällaisen päällekkäisyyttä estävän kansallisen oikeuden säännön soveltaminen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa ei merkitse – kuten myös unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee – etuuden määrän vähentämistä toisessa valtiossa saatavan vastaavan etuuden määrällä vaan tämän etuuden pois sulkemista, se on omiaan aiheuttamaan merkittävän haitan, joka kohdistuu todellisuudessa huomattavasti suurempaan määrään siirtotyöläisiä kuin kotimaassaan pysyviä työntekijöitä, joiden kaikki työskentely tapahtuu asianomaisessa jäsenvaltiossa; tämä on ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tutkittava.

77 Etenkin siirtotyöläiset voivat saada vastaavia, vaikkakin määrältään mahdollisesti hyvin erilaisia, etuuksia toisessa valtiossa ja erityisesti lähtövaltiossaan.

78 Tällainen haitta vaikuttaa sitäkin vähemmän oikeutetulta, kun pääasiassa kyseessä oleva etuus rahoitetaan verotuloista ja kun kyseisen kansallisen lainsäädännön mukaan pääasian kantajalla on oikeus kyseiseen etuuteen sen vuoksi, että hän on ollut yleisesti tuloverovelvollinen Saksassa.

79 Tältä osin on palautettava mieleen, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että SEUT 45 ja SEUT 48 artiklan tavoitetta ei saavuteta, jos oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttävät siirtotyöläiset menettävät sosiaaliturvaetuja, joita heille tarjotaan yksinomaan tietyn jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä (ks. vastaavasti em. asia da Silva Martins, tuomion 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

80 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi myös se, että SEUT 45–SEUT 48 artiklan ja niiden toimeen panemiseksi annetun asetuksen N:o 1408/71 tarkoituksena on muun muassa välttää se, että työntekijää, joka käyttämällä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen on työskennellyt useammassa jäsenvaltiossa, kohdeltaisiin ilman objektiivisia perusteita epäedullisemmin kuin sellaista työntekijää, joka on työskennellyt koko työuransa ajan ainoastaan yhdessä jäsenvaltiossa (ks. vastaavasti em. asia da Silva Martins, tuomion 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

81 Näin ollen edellä 76 kohdassa mainittu haitta on työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien unionin primäärioikeuden vaatimusten vastaista, vaikka se voi selittyä jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädäntöjen erolla, joka on edelleen olemassa unionin oikeuden yhteensovittamissääntöjen olemassaolosta riippumatta (ks. mm. analogisesti em. asia da Silva Martins, tuomion 72 ja 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

82 Tätä päätelmää ei voida horjuttaa asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan tavoitteella, joka – kuten ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on muistuttanut – unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on edistää palvelujen tarjoamisen vapautta ja välttää se, että jäsenvaltion alueelle sijoittautunut yritys olisi velvollinen liittämään tavallisesti tämän jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvia työntekijöitään sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jonne heidät lähetetään työskentelemään rajoitetuksi ajaksi, mikä tekisi tämän yrityksen kannalta kyseisen perusvapauden käyttämisen monimutkaisemmaksi (ks. vastaavasti mm. asia C-202/97, FTS, tuomio 10.2.2000, Kok., s. I-883, 28 ja 29 kohta).

83 Tältä osin on todettava, että pääasian tilanteessa EStG:n 65 §:n kaltaisen päällekkäisyyttä estävän säännön soveltamisesta seuraavan lapsietuuden epäämisen tarkoituksena ei ole sellaisten kulujen ja hallinnollisten lisävaikeuksien välttäminen, joita muiden jäsenvaltioiden yrityksille, jotka lähettävät työntekijöitä Saksaan, aiheutuu sovellettavan kansallisen lainsäädännön muuttumisesta.

84 On näet kiistatonta, että pääasiassa kyseessä oleva etuus myönnetään ilman, että yritykset, joiden palveluksessa kyseiset työntekijät ovat, olisivat velvollisia osallistumaan etuuden rahoittamiseen, ja ilman, että niille asetettaisiin tässä yhteydessä hallinnollisia muodollisuuksia.

85 Asiassa C-612/10 esitettyihin kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia perussopimuksen sääntöjä on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa EStG:n 65 §:n kaltaisen kansallisen oikeussäännön soveltamiselle siltä osin kuin se ei merkitse etuuden määrän vähentämistä toisessa valtiossa saatavan vastaavan etuuden määrällä vaan tämän etuuden pois sulkemista.

Oikeudenkäyntikulut

86 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97, sellaisena kuin se on muutettuna 13.4.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 647/2005, 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 14 a artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio, jota ei näiden säännösten perusteella ole määritetty toimivaltaiseksi jäsenvaltioksi, myöntää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti lapsietuuksia siirtotyöläiselle, joka työskentelee tilapäisesti sen alueella pääasioissa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, myös kun on todettu ensiksi, että työntekijälle ei ole aiheutunut oikeudellista haittaa siitä, että hän on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, koska hän on säilyttänyt oikeutensa samanlaisiin perhe-etuuksiin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, ja toiseksi, ettei kyseinen työntekijä eikä lapsi, jolle etuutta haetaan, asu vakinaisesti jäsenvaltiossa, jossa tilapäinen työskentely tapahtui.**

2) **Työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia EUT-sopimuksen sääntöjä on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa tuloverolain (Einkommensteuergesetz) 65 §:n kaltaisen kansallisen oikeussäännön soveltamiselle siltä osin kuin se ei merkitse etuuden määrän vähentämistä toisessa valtiossa saatavan vastaavan etuuden määrällä vaan tämän etuuden pois sulkemista.**

Allekirjoitukset